

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 16. Біобезпека і біоетика

Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Освітня програма «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»
інститут Психології і педагогіки
психолого-природничий факультет

2020__2021__ навчальний рік

Робоча програма «Біобезпека і біоетика» для студентів II курсу магістратури за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Мова навчання: українська

Розробник: Куцоконь Л.П. старший викладач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Робоча програма затвердження на засіданні кафедри кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії
Протокол від «31» серпня 2020 №1

Завідувач кафедри кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії

(проф. Марциновський В.П.)
(прізвище та ініціали):

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від «2» вересня 2020 року №4

Голова навчально-методичної комісії психолого-природничого факультету

(доц. Сяська І.О.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –3	Галузь знань <u>01</u> <u>Освіта/Педагогіка</u>	вибіркова	
Модулів –1	Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров' я людини)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання Комплексне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин -90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних –30 самостійної роботи студента - 60	Освітній ступінь: магістр	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16	6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: 9 год.	
		Вид контролю:залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни " Біобезпека і біоетика " надати студентам знання про сучасне розуміння феномену біоетики, специфіку і етапи історичного розуміння біоетики в західній і вітчизняній традиції, створити основу

для виховання у студентів людської гідності у відповідності її ставленням до живого. Ознайомити із наявними біоетичними концепціями, які розкривають особливості змін парадигмального характеру в сучасній біології і взагалі в постнекласичній науці.

2.2. Основними завданнями курсу " Біобезпека і біоетика " є формування вміння студентів системно і історично аналізувати основні етапи розвитку уявлень про живе, досліджувати зміни ставлення до "живого світу", робота з науковою літературою та комплексом джерел з біоетики. Програма курсу орієнтована на аналіз зміни розуміння проблем біоетики в контексті світових вимірів.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми. студенти повинні набути таких компетентностей

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей:

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

ЗК12. Здійснення безпечної діяльності

СК4. Здатність застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.

Предмет навчальної дисципліни.

Біоетика як транскультурний феномен ,сукупність подій, фактів, яки дають обґрунтовані уявлення про головні тенденції становлення біоетики, її антропологічних та екологічних аспектів. Основна увага приділяється вивченню раціонально-гносеологічних та екзистенціальних аспектів біоетичного змісту.

3. Очікувані результати навчання

Знати основний зміст усіх розділів програми, основні етапи розвитку біоетики, їх причинно-наслідковий контекст

Орієнтуватися в перебігу явищ і процесів біоетики на світовому рівні та на вітчизняних теренах.

Застосовувати набуті знання при аналізі світоглядно-методологічних проблем сучасного природознавства, формувати та обґрунтовувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення.

Програмні результати навчання:

ПРН 9. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 14. Організувати дослідницьку та / або інноваційну діяльність на достатньому професійному рівні і оприлюднювати результати науково-методичних досліджень у фахових виданнях, на семінарах та конференціях.

ПРН 17. Розуміти норми власної безпечної поведінки, безпечну професійну поведінку щодо інших людей і щодо природного навколишнього середовища.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Біоетика як транскультурний феномен.

Тема 1 Сучасна біоетика і її предмет.

Життя і смерть як вічна тема духовної культури людства. Історико-філософські традиції розуміння живого. Особливі ракурси біоетичної проблематики – безсвідоме живе (декортиційований пацієнт). Проблема «живого» в біоетиці.

Виміри «людського» в біоетичній площині. Роль концепцій експериментального природознавства в спробі пояснення «біологічного» в людині (Ч.Ломброзо, Ф.Гальтон). Раціональний та екзистенціальний виміри біоетики. Вплив раціоналізму в XVII – XVIII ст. на науково-філософське розуміння живого.

Розуміння просторово-часової розмірності феномену життя. Біоетика в наукових контекстах сучасності (постнекласика). Постнекласичні наукові ідеали і цінності. Проблеми сучасної філософії моралі як підґрунтя загальної біоетики. Розуміння права людини на автономію і на життя (історична ретроспектива поглядів).

Етика захисту тварин: проблеми вівісекції. Основи екологічної етики: традиція одухотворення природи і любов до живого в етико-філософській думці (Сковорода, Юркевич, Достоевський, Толстой, Соловйов, Вернадський).

Тема 2 . Сучасне розуміння базисних закономірностей життєдіяльності людини: життя, смерть, репродукція. Проблемне поле сучасної біомедицини як біотична предметність. Історичні ракурси розвитку біомедицини. Розуміння класичної біоетики як нової наукової дисципліни (В.Р.Поттер).

Зміна розуміння природи людини: вплив на трансформацію сучасної медицини і на зміну структур охорони здоров'я. Етичні визначення і принципи в біоетиці. Світоглядні пріоритети в дослідженні «живого» (постнекласичний етап).

Практичний вимір реальності проблеми життя-смерть. Паталогічні феномени як підґрунтя дослідження принципу розгортання життя.

Етика благоговіння перед життям (А.Швейцер) як етична основа сучасної біоетики. Історичне значення кантівської етики для розуміння біоетичних проблем: уявлення про мораль в класичній європейській етиці, кантівська версія абсолютної моралі, відношення до морального абсолютизму в XIX і XX ст.

Змістовий модуль 2. Історичні ракурси генетико-дослідницьких програм.

Тема 3. Філософсько-науковий вимір генетичного дослідження. Генетика як міждисциплінарна галузь дослідження

Антропогенетика і евгеніка: генеза евгенічного руху в США, скандинавський евгенічний досвід. Генеза псевдонаукової евгеніки. Ідейно-доктринальний рівень соціобіології і мічурінської генетики. Розвиток генно-інженерних технологій (розуміння генетичного фундаменту «природи людини»). Особливості сучасного розуміння цілісності «живого» (проект «Геном людини»).

Змістовий модуль 3. Історичні аспекти формування медицини як науки про людину і її здоров'я.

Тема 4. Регламентация занять медициною і лікарська етика.

Ракурси етико-правових взаємин лікаря і пацієнта. Основи медичної етики: систематизація загально-етичних положень, клятва Гіппократа. Розуміння моделі системи охорони здоров'я в біоетиці. Характеристика моделей медичної етики: патерналістська, технічна, колегіальна, контрактна.

Загальні правові та етичні норми медичної діяльності: регламентація медичної діяльності в Стародавньому Єгипті, стандартизація медицини в Стародавньому Вавилоні, суспільний контроль медичної справи в Стародавній Греції, розвиток науково-медичних ідей в стародавній Італії, регламентація обов'язків лікаря, стандарти професійних правопорушень в Римській Імперії.

Осмислення філософсько-медичних напрацювань Великої арабської цивілізації як джерело греко-римського медичного спадку. Особливості філософсько-наукового розуміння медицини ранньої християнської доби. Статус натуралістичної медицини в Середні віки і розуміння природи людини. Загальні підходи до медичної діяльності в Стародавній Русі. Визначення ролі лікаря як приватного підприємця в епоху раннього капіталізму.

Тема 5.

Історичні етапи формування медичної етики. Аксиологічний вимір лікарської діяльності. Теоретичні підґрунтя аксіології медицини. Ціннісний зміст понять: людина, здоров'я, сучасне медичне пізнання, цінності сучасного лікаря. Біоетика як презентація аксіологічного статусу сучасної медицини. Формування аксіологічної свідомості людини. Аксиологічні поняття медицини.

Системно-інтегративна цілісність здоров'я людини як об'єкта науково-медичного дослідження. Ціннісний зміст поняття «здоров'я людини». Наукові оцінки феномену болю як галузі медичного знання і його аксіологічний зміст.

Аксиологічні принципи лікарської деонтології. Етичні проблеми трансплантології. Аналіз програми досвідного розвитку сучасної медицини. Аксиологічні аспекти української культури в традиціях української медицина.

Ж.-Ж.Руссо, «теорія справедливості» Дж.Ролса, чинники «відкритого майбутнього» в концепції Г.Йонаса.

Змістовий модуль 3. Історичні аспекти формування медицини як науки про людину і її здоров'я.												
Тема 4. Основи медичної етики. Регламентация понять медициною і лікарська етика.	20	2	4		1	10	10	1	1		1	10
Тема 5. Етичні ракурси медичної науки. Лікарська етика та деонтологія.	10	2	4		1	20	20	1			1	20
Разом за змістовим модулем 3	30	4	8		2	30	30	2	1		2	30
Усього годин	90	14	16		9	60	90	6	4		4,5	80

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предметні ракурси та антропологічні виміри біоетики. Біоетика як науково-філософська дисципліна: раціонально-гносеологічний та екзистенціальний вимір біоетичного дослідження.	2
2	Розуміння «природи людини» в наукових концепціях ХХ ст.	2
3	Проблеми біоетики в перспективах науково-технологічного розвитку	2
4	Поняття «живого» і «неживого» в контексті природного існування людини.	2
5	Антропогенетика і євгеніка. Євгенічні програми в США і Західній Європі як глобальний еволюційний експеримент. Євгенічний рух в Скандинавії.	2
6	Дослідження генетико-еволюційних основ соціальної поведінки тварин і людини в соціобіології.	2
7	Теоретичне підґрунтя доктрини «расової гігієни» в Німеччині. Расогенетичні дослідження інтелекту.	2
8	Медико-генетичний і політичний зміст програм стерилізації і евтаназії. Етика захисту тварин: проблеми вівісекції.	2
9	Етичні ракурси медичної науки. Лікарська етика і лікарська деонтологія.	2
	Разом	18

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

2		
...		

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Біоетика як міждисциплінарний транскультурний феномен.	4
2.	Рівні біоетики як наукової дисципліни.	4
3.	Етичні дилеми в межах клінічної практики.	2
4.	Сучасна система охорони здоров'я.	2
5.	Медико-біологічні технології.	4
6.	Права людини на автономію і життя в біоетиці.	6
7.	Дилема життя і смерті як фундаментальна філософсько-етична проблематика.	4
8.	Антропогенетика і євгеніка як політизовані галузі дослідження спадковості.	6
9.	Генно-інженерні технології(популяційний та індивідуальний рівень).	6
10.	Етико-правові аспекти сучасної медицини.	4
11.	Біоетика як механізм трансформації медико-біологічного знання.	4
12.	Наслідки реалізації євгенічних програм в Німеччині і США.	6
13.	Расогенетичні дослідження інтелекту.	4
14.	Етичні проблеми трансплантології.	4
	Разом	60

10. Індивідуальне завдання.

- 1 Філософські питання білетики.
- 2 Практичні проблеми розвитку медицини.
Концепція цінностей (Р.Мертон).
- 4 Біоетика в дослідженнях В.Р.Поттера.
- 5.Проблемне поле сучасної філософії моралі.
- 6 Характеристика спеціальної біоетики (евтаназія, генетична інженерія, аборт, штучне запліднення тощо).
- 7 Предмет біоетики.
- 8 Розуміння феномена життя в біоетиці (філософський аспект).
- 9 Принцип благоговіння перед життям як основа етичного відновлення людства.
- 10 Етичні правила та принципи в біотичній практиці.
- 11 Утилітарна і деонтологічна етика як основні теоретичні напрямки біоетики.
- 12 Відмінність живого від мертвого в контексті природності існування людини.
- 13 Патологічні феномени в біоетиці.
- 14 Біоетика як механізм трансформації медико-біологічного знання.
- 15 Життя як вища цінність в біоетиці.
- 16 Філософсько-світоглядні засади біоетики (німецька класична філософія, філософія життя, феноменологія, екзистенціалізм).
- 17 Дати визначення терміну евгеніка.
- 18 Наукові аспекти розвитку антропогенетики.
- 19 Генетичний аналіз ознак зумовлюючих інтелект і соціальну поведінку (Ч.Б.Давенпорт, М.Грант).
- 20 Наслідки реалізації евгенічних програм в Німеччині і США.
- 21 Соціально-економічні фактори і масштаби реалізації евгенічних програм.
- 22 Дослідницька програма шведського державного Інституту расової біології (1922 р.).
- 23 Опосередкований соціальний пресинг як механізм впливу на генофонд людини (скандинавський соціально-історичний досвід).
- 24 Расогенетичні дослідження інтелекту.
- 25 Соціобіологічна концепція людини і теорія генно-культурної коеволюції.
- 26 Модель популяційної структури людини (О.Фішер, Ф.Ленц).
- 27 Зазначити ідейно-доктринальні тези мічурінської генетики.
- 28 Принцип активного перетворення природи, суспільства і людини в радянській соціально-політичній доктрині.
- 29 Етико-правові аспекти медичної діяльності.
- 30 Релігійні традиції лікування (Греція, Єгипет, Вавилон).
- 31 Суспільний контроль медичної справи.

32 Світська і монастирська медицина: система медичних знань і гуманістичний принцип медицини.

33 Клятва Гіппократа. Медицина як наука і високоморальний вид людської діяльності.

34 Ідея рівності людських індивідуумів та ідея божественного напередвизначення (Платон, Аристотель, Августин, теологія католицизму, теологія кальвінізму та ін.).

35 Етичні проблеми трансплантології.

11. Засоби діагностики результатів навчання

- ❖ -залік;
- ❖ -стандартизовані тести;
- ❖ -командні проекти;
- ❖ -аналітичні звіти, реферати, есе;
- ❖ -презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- ❖ -завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах;
- ❖ -інші види).

12. Критерії оцінювання результатів навчання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсумковий тест (залік)	Сума
Модуль 1							
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3				
T1	T2	T3	T4	T5	20	10	100
9	9	9	9	9			
Модульний контроль - 5		Модульний контроль - 5	Модульний контроль - 5				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Питання до заліку

1. Соціокультурні передумови становлення біоетики;
2. Аксіологічні поняття медицини.
3. Специфіка найвищих моральних цінностей у біоетиці;
4. Ідея рівності людських індивідумів та ідея божественного напередвизначення (Платон, Аристотель, Августин, теологія католицизму, теологія кальвінізму та ін.)
5. Співвідношення понять право та біоетика;
6. Етичні проблеми трансплантології.
7. Співвідношення понять екологія та біоетика;
8. Генеза суспільного контролю медичної справи.
9. Філософсько-етичні основи сучасних технологій нейролінгвістичного програмування;
10. Загальна характеристика спеціальної біоетики (евтаназія, генетична інженерія, аборт, штучне запліднення тощо).
11. Моральні проблеми клонування людини;
12. Соціобіологічна концепція людини і теорія генно-культурної коеволюції.
13. Стовбурові клітини: типи, джерела, етичні аспекти використання.
14. Ідея про божественне напередвизначення в кальвіністській теології (прообраз негативної евгеніки ХХ ст.).
15. Основи теорії і практики культури здоров'я людини.
16. Опосередкований соціальний пресинг як механізм впливу на генофонд людини (скандинавський соціально-історичний досвід).
17. Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія.
18. Релігійні традиції стародавнього лікування людини (Греція, Єгипет, Вавилон).
19. Духовний, психічний, фізичний та соціальний аспекти здоров'я людини. 2. Клятва Гіппократа в історії медицини: медицина як наука і високоморальний вид людської діяльності.
20. Проблеми здоров'я у житті людини. Здоров'я та патологія.
21. Етико-філософські питання біотичного дослідження.
22. Показники індивідуального здоров'я і здоров'я колективу. Фактори, що забезпечують.
23. Розуміння базисних закономірностей людської життєдіяльності (життя, смерть, репродукція) в постнекласичному біологічному дослідженні.
24. Захворюваність (інфекційна, неінфекційна, гостра, хронічна) та смертність як показники стану здоров'я населення.
25. Філософсько-світоглядні засади біоетики (німецька класична філософія, філософія життя, феноменологія, екзистенціалізм).
26. Фактори та групи ризику щодо рівня здоров'я населення.

27. СНІД, тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотиків як елементи біонебезпеки населення.
28. Расогенетичні дослідження інтелекту.
29. Здоров'я родини, фактори ризику у сім'ї.
30. Практичні проблеми розвитку медицини і біології.
31. Репродуктивне здоров'я, вагітність, попередження генетичних хвороб.
32. Соціально-економічні фактори і масштаби реалізації євгенічних програм.
33. Вплив харчування на життєдіяльність людини.
34. Утилітарна і деонтологічна етика як основні теоретичні напрямки біоетики.
35. Дати визначення науковим ідеалам і цінностям природничого і технічного знання в науці ХІХ поч. ХХ ст.
36. Вимоги до якості та безпеки харчових продуктів, продовольчої сировини та супутніх матеріалів.
37. Оцінки практики втручання в генофонд з ціллю покращення людини (Друга світова війна).
38. Шляхи надходження шкідливих речовин у харчові продукти. Утворення токсичних речовин у процесі приготування продуктів.
39. Етичні проблеми трансплантології.
40. Зберігання продуктів та їх обробка.
41. Наукові та етичні ракурси трансгенної біотехнології.
42. Види та класифікація забруднювачів харчових продуктів.
43. Етико-правові аспекти медичної діяльності.
44. Харчові добавки як можливі забруднювачі.
45. Методологічні аспекти феномену дарвінізму.
46. Нітрати, нітрити, нітросоаміни в продуктах, шляхи зменшення їх кількості.
47. Трансформація антропогенетики в псевдонауку (імператив переваги нордичної раси).
48. Пестициди, їх токсичність. Період очікування.
49. Зазначити ідейно-доктринальні тези мічурінської генетики.
50. Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами.
51. Хибно-наукова трансформація євгеніки в політичний інструмент.
52. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються у сільському господарстві.
53. Дослідницька програма шведського державного Інституту расової біології (1922 р.).
54. Важкі метали у продуктах харчування. Есенціальні та неесенціальні метали. Токсична дія важких металів.
55. Генеза генетичного редукаціонізму.
56. Радіонукліди у харчових продуктах. Методи запобігання отруєнню радіонуклідами. Історичні ракурси розуміння "природи людини".
57. Права людини на автономію і життя в біоетиці.

58. Генно-інженерні технології як об'єкти генетичного ризику.
59. Світська і монастирська медицина: система медичних знань і гуманістичний принцип медицини.
60. Транс генні організми як об'єкти генетичного ризику.
61. Охарактеризувати модель популяційної структури людини (О.Фішер, Ф.Ленц).
62. Комплексно стійкі транс генні лінії, сорти і гібриди сільськогосподарських рослин, ліній тварин і птахів, штамів мікроорганізмів - як один із напрямків інтенсифікації сільського господарства.
63. Наслідки реалізації євгенічних програм в Німеччині і США.
64. Шляхи створення трансгенних рослин
65. Принцип благоговіння перед життям як основа етичного відновлення людства.
66. Передумови необхідності розвитку транс генних технологій на сучасному етапі розвитку людства
67. Принцип активного перетворення природи, суспільства і людини в радянській соціально-політичній доктрині.
68. Шляхи створення ефективних транс генних технологій.
69. Феномена життя в біоетиці (філософський аспект)..
70. Проблеми екологічної безпеки агропромислового комплексу.
71. Трансформація антропогенетики в псевдонауку (імператив переваги нордичної раси).
72. Шляхи вирішення проблем екологічної безпеки агропромислового комплексу за допомогою транс генних технологій.
73. Вплив розуміння генетичного аналізу ознак зумовлюючих інтелект і соціальну поведінку (Ч.Б.Давенпорт, М.Грант
74. Шляхи вирішення проблем біотехнології, біоінженерії та біобезпеки.
75. Професійні правопорушення медика в період зародження капіталізму (лікар як приватний підприємець).
76. Шляхи урегулювання відношень в області безпечного використання ГМО в Україні.
77. Соціобіологія як етап розвитку класичної генетики.
78. Етико-правові аспекти сучасної медицини.
79. Напрямки досліджень із клонування та перспективи використання їх результатів
80. Дати визначення інституціональних цінностей (Р.Мертон).
81. Закон «Про заборону репродуктивного клонування людини» як один із основоположних принципів біоетики.
82. Розуміння біоетики в дослідженнях В.Р.Поттера.
83. Антропоцентризм та біоцентризм.
84. Етичні правила та принципи в біотичній практиці.

85. Основи етичного відношення до світу та біоетика.
86. Відмінність живого від мертвого в контексті природності існування людської смерті.
87. Доктринальний рівень генетичного редукціонізму (ідея предетермінації особливостей людського індивідуума, його соціальної ролі, особистісної долі).
88. Біоцентризм та патоцентризм.
89. Патологічні феномени в біоетиці.
90. Біоцентризм та соціоцентризм
91. Біоетика як механізм трансформації медико-біологічного знання.
92. Біологічна та екологічна етика.
93. Наукові аспекти розвитку антропогенетики.
94. Поняття біобезпеки.
95. Клятва Гіппократа в історії медицини: медицина як наука і високоморальний вид людської діяльності.
96. Стан проблеми біобезпеки біотехнології та біоінженерії у провідних країнах світу.
97. Елітна і звичайна медицина (XV – XVI ст.).
98. Критерії, показники та методи оцінки біобезпеки генетично-модифікованих організмів та отриманих з них продуктів.

Питання до заліку з курсу «Основи біобезпеки та біоетики» (для студентів з.ф.н.)

1. Розуміння предмету біоетики.
2. Філософські аспекти біоетики.
3. Кантівське визначення моралі.
4. Основні положення критики ідеї абсолютної моралі.
5. Варіанти визначення терміну «євгеніка».
6. Пояснити взаємозв'язок масштабів реалізації євгенічних програм з соціально-економічними чинниками.
7. Суспільний резонанс расогенетичних досліджень інтелекту («скандал Дженсена»).
8. Зміст концептуального ядра генетико-еволюційної моделі в соціобіології.
9. Критика доктрини расової гігієни в Німеччині.
10. Поняття «расова гігієна».
11. Концепція Т.Д.Лисенка в розвитку біологічної науки.
12. Чим визначаються правові та етичні норми медичної діяльності?
13. Назвіть основні моделі системи охорони здоров'я.
14. Назвіть основні джерела стародавньої медицини.
15. Розуміння людини та підходи до лікування за доби храмової медицини.
16. Дати визначення поняттю «здоров'я людини».

- 17.Що таке біомедична етика?
- 18.Емпіричні дослідження спадкових ознак (Ч.Ломброзо, Ф.Гальтон).
19. Біоетика як міждисциплінарний транскультурний феномен.
20. Рівні біоетики як наукової дисципліни.
21. Етичні дилеми в межах клінічної практики.
22. Сучасна система охорони здоров'я.
23. Медико-біологічні технології.
24. Права людини на автономію і життя в біоетиці.
25. Традиції одухотворення природи в українській і російській етико-філософській думці (Г.Сковорода, П.Юркевич, Л.Толстой та ін.)
26. Принципи біоетики як етики життя в філософсько-етичній концепції А.Швейцера.
27. Історичні, філософські і теоретико-світоглядні засади сучасного біоетичного знання.
28. Дилема життя і смерті як фундаментальна філософсько-етична проблематика.
29. Засади біоетичного мислення у просторі європейської думки.
30. Антропогенетика і евгеніка як політизовані галузі дослідження спадковості.
31. Генно-інженерні технології (популяційний та індивідуальний рівень).
- 32.Етико-правові аспекти сучасної медицини.

14 Методичне забезпечення

1. Навчальна типова програма дисципліни;
2. Робоча навчальна програма дисципліни;
3. Плани занять;
4. Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо;
5. Конспект лекцій з дисципліни;
6. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для обов'язкових контрольних робіт;
7. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять;
8. Контрольні завдання до семінарських, практичних занять.
9. Питання до заліку;
- 10.Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- 11.Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання;
- 12.Інші матеріали.

15. Рекомендована література

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література:

1. Аболіна Т.Г. Прикладна біоетика: навч. посібник / Т.Г Аболіна, В.Г. Нападиста, О.Д. Рихліцька. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 392 с.
2. Вековщина С.В., Кулиниченко В.Л. Биоэтика: начала и основания (Философско-методологический анализ). К.: Сфера, 2002. 162 с.
3. Ермоленко А.Н. Этика ответственности и социальное бытие человека (современная практическая немецкая философия). – К.: Наукова думка, 1994.- С.98-110.
4. Запорожан В.М., Аряев М.Л. Біоетика та біобезпека: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряев. К.: Здоров'я, 2013. 456 с.
5. Поттер В.Р. Биоэтика мост в будущее. – К.: Изд. Вадим Карпенко, 2002. – 216 с.
6. Фролов И.Т., Юдин Б.Г. Этика науки: Проблемы и дискуссии. – М.: Политиздат, 1986. – 399 с.
7. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с.

Додаткова література:

1. Добронравова И.С. Физика живого как феномен постнеклассической науки// Физика живого. - 2001. - Т.9.- №1.
2. Кисельов М.М. Біологічна етика в системі практичної філософії // Практична філософія. 2000. №1. с.166-174.
3. Перова О.Є. Аксиологічні орієнтації постнекласичної біології//Практична філософія. - 2003.- №1. С.82-88.
4. Попов М.В. Аксиология и медицина. К.: ПАРАПАН, 2003, 281 с.
5. Раушенбах Б.В. Точные науки и науки о человеке. - Вопр. филос., 1989, № 4.
6. Реале Д., Антисери Д. Западная философия. От истоков до наших дней. – С-Пб., 1997. – Ч.2. Природа в современной естественнонаучной картине мира. Параграф 12. Современная биологическая картина мира.
7. Сассон А. Биотехнология: свершение и надежды. М.. 1987.
8. Сидоренко Л.И. Философский анализ развития и перспектив биотехнических исследований. К.. 1987.
9. Сидоренко Л.І. Світоглядно-методологічний аналіз біотехнології. - Методологічні проблеми інженерної діяльності. - Вінниця, 1994.
10. Сравнительная философия: Моральная философия в контексте многообразия культур / Ин-т философии. – М.: Вост.лит., 2004. – 319 с.
11. Чешко В.Ф. Генетика, біоетика, політика: коеволюція культурно-психологічних парадигм сучасної цивілізації // Практична філософія. –2001. №3. – С. 44-71.

Інформаційні ресурси

1. Биоэтика. Видео материалы Совета Европы:
<https://www.coe.int/ru/web/portal/-/bioethics>
2. <http://uk.wikipedia.org>

3. <http://subject.com.ua/biology>

4. <http://www.menr.gov.ua/>